

UNELE PROBLEME DE ETNOLOGIE ÎN OPERA LUI VASILE PÂRVAN

de Cornelia BELCIN PLEȘCA

Potrivit gândirii etnologice românești¹, etnologia este știința consacrată cercetării complexe a fenomenelor și faptelor de civilizație și cultură populară, care nu se limitează la satul românesc tradițional sau contemporan ci sînt privite în existența lor îndelungată, milenară pe aceste pămînturi. În această perspectivă, etnologia, prin demersul său paleoetnologic, își propune să reconstituie diversele aspecte ale civilizației și culturii pre și proto-istorice și, în măsura posibilului, modul de viață total al comunităților umane străvechi².

Acest mod de abordare și tratare a istoriei a preocupat istoriografia românească, pe mării ei istorici, încă de la începutul acestui secol. În ceea ce privește colaborarea arheologiei cu etnologia, viziunea etnologică asupra istoriei străvechi a țării noastre își află un început strălucit în opera marelui profesor, istoric și arheolog care a fost Vasile Pârvan. Este datoria noastră să valorificăm multiplele cîștiguri oferite de opera savantului român, așa cum, pe bună dreptate, sublinia Alexandru Zub, talentatul său exeget: „...cultul amintirii, înțeles nu ca o atitudine sentimentală, pur și simplu, ci ca o receptare activă, integratoare a moștenirii celor ce s-au adăugat definitiv la strămoși, o modalitate de selecție și de popularizare a valorilor, în ordinea acelei continuități de mesaj care asigură progresul“³.

Considerarea istoriei ca un tot organic, ca disciplină complexă, chemată să reconstituie drumul parcurs de diverse comunități etnice și de umanitatea întregă este evidentă în opera lui Vasile Pârvan. Modelul pe care îl avea în această direcție era marele său profesor Nicolae Iorga. Istoria era privită și concepută de Pârvan ca o istorie a culturii, a activității umane creatoare: „...pentru istoric cultura e singurul obiect posibil. Căci numai unde începe cultura, adică manifestarea reforma-

1 În acest sens a se vedea volumul *Introducere în etnologie*, coordonator științific Romulus Vulcănescu, Buc., Editura Academiei R.S.R., 1980, 235 p., în special Romulus Vulcănescu, *Introducere*, p. 9—11 și *Stadiul actual al etnologiei*, p. 13—34.

2 Radu Vulpe, *Corelația arheologie-etnologie*, p. 34—39, în volumul menționat la nota 1.

3 Al. Zub, *Vasile Pârvan. Efigia cărturarului*, Iași, Ed. Junimea, 1974, p. 377.

toare umană în mediul natural, cosmic, acolo începe istoria"⁴. Reținem ideea că în cercetarea devenirii culturale a omului istoric trebuie să valorifice și toate fenomenele etnografice: „E pentru istoric una dintre cele mai atrăgătoare probleme, urmărirea, în formele lui anonime, a geniului inventiv omenesc... răbdătoarea observație populară...”⁵. Și mai departe: „Istoria începe astăzi cu examinarea devenirii potențiale pe care o găsim în civilizația etnografică național-universală. E firește o istoriografie a sufletului maselor, a căror cultură e încă vegetativă, cu o linie a devenirii aproape plană și adesea prelungită dincolo și de-a curmezișul liniilor superior culturale...”⁶. Este exprimată aici cu claritate necesitatea cercetării „duratei lungi în istorie”, concept care apare des în istoriografia europeană contemporană⁷.

Vasile Pârvan folosea termenii de civilizație și cultură în mod sinonim; distingem însă o cultură sau o civilizație materială de una spirituală și o cultură „vegetativă-etnografică” de una „creatoare”. Conștiință trează a vremii sale, intelectual de înaltă vocație, Vasile Pârvan dorea ca prin scrisul și activitatea sa organizatorică în domeniul științei și culturii să contribuie la înflorirea unei culturi românești nu numai „național-etnografice”, ci și „internațianl-civilizatoare”, așadar a unei culturi românești superioare, integrată marilor valori universale.

Abordarea etnologică a faptelor de civilizație și cultură poate fi urmărită, în opera lui Pârvan, în două direcții: I — Considerațiile savantului asupra culturii populare românești tradiționale; II — Abordarea culturii tracilor și geto-dacilor din punctul de vedere al paleoetnologiei, pe care el nu a numit-o așa dar a practicat-o. Asupra acestui al doilea aspect se va concentra atenția noastră, dar nu putem să nu amintim, fie și în treacăt, câteva probleme legate de primul.

I. În articolul privind crearea Universității Daciei Superioare, apărut în anul 1919, istoricul sublinia necesitatea studierii în facultăți a culturii populare: „Pentru întâia dată vor fi deci instituite prelegeri, de pildă, despre mitologia, ornamentica, etica, poezia, știința populară română...”⁸. În programul de cercetare științifică al noii universități sînt menționate și 12 institute de cercetare, conexe, printre care figurează și Institutul geografic-uman, etnografic și etnologic⁹. În opera sa de ctitor cultural, Pârvan nu uită arta și cultura populară. Astfel, în vastul program de cercetare arheologică, lansat după război, el arată necesitatea

4 V. Pârvan, *Idei și forme istorice*, 1920, în volumul V. Pârvan, *Scrieri*. Text stabilit, studiu introd. și note de Al. Zub, prefață de R. Vulpe, Buc., Ed. științifică și enciclopedică, 1981, p. 392 (Volum citat în continuare V. Pârvan, *Scrieri...*).

5 *Ibidem*, p. 407.

6 *Ibidem*, p. 410.

7 Michel Vovelle, *L'histoire de la longue durée*, în volumul *La nouvelle histoire*, sub direcția lui Jacques Le Goff, ajutat de Roger Chartier și Jacques Revel, C.E.P.L., Paris, 1978, p. 316—343.

8 V. Pârvan, *Universitatea națională a Daciei Superioare*, 1919, în V. Pârvan, *Scrieri...*, p. 169.

9 *Ibidem*, p. 163.

intemeierii unui „muzeu etnografic național și comparativ pentru materialul caracteristic atît națiunii noastre cît și minorităților naționale și națiunilor vecine ; un muzeu de artă industrială română și maghiaro-saxonă...”¹⁰. Vasile Pârvan a militat pentru întocmirea unor albume de istorie culturală a poporului nostru, în care face un loc însemnat culturii populare, sub cele mai diverse aspecte ale ei : locuințe și gospodării, așezări, port, artă populară, obiceiuri, ceremonii și sărbători¹¹.

În afara acestor inițiative organizatorice și considerații generale, în opera lui Pârvan întîlnim aprecieri pline de sensibilitate și adîncă cunoaștere a țaranului român și a culturii sale, cu referiri speciale asupra artei populare¹² și psihologiei poporului român¹³.

II. În toate lucrările sale dedicate istoriei străvechi a României, Pârvan a acordat un loc important aspectelor de civilizație și cultură a tracilor și geto-dacilor, reconstituirii modului lor de viață. Dar monumentală *Getica* (mai ales cap. III. *Cultura getică* și cap. VI. *Vîrsta fierului în Dacia*) este lucrarea în care paleoetnologiei i se dă un rol preponderent în explicarea „modului de viață, tipului de cultură și nivelului de civilizație”¹⁴ în mileniiile II și I î.e.n., ale prototracilor, tracilor și geto-dacilor din epoca bronzului și fierului.

Prin folosirea conjugată a tuturor categoriilor de izvoare posibile pentru aceste epoci îndepărtate (relatările scriitorilor antici greci și romani, imaginile figurate pe monumentele triumfale sau de altă natură, dar mai ales rezultatele săpăturilor arheologice), Vasile Pârvan realizează o reconstituire remarcabilă a culturii tracilor timpurii și a geto-dacilor. În cadrul acestor considerații generale privind concepția savantului asupra căilor de reconstrucții culturale, reținem amplul și constantul demers comparativ ce avea permanent în vedere, culturile altor popoare contemporane și învecinate, aflate pe aceeași treaptă de dezvoltare social-istorică precum și culturile superioare (greacă, romană), care au influențat cultura autohtonă. Istoricul scria : „... am căutat să arătăm ceea ce era specific getic față de cultura tracilor din sud și în general a neamurilor înconjurătoare”¹⁵. Acest mod de abordare comparativ, cuprinzător, îi dă posibilitatea să constate că tracii nu formează o populație omogenă și uniformă în toată marea arie geografică pe care o locuiau și să combată confuzia care se făcea între tracii din sud (numiți și egeici) și tracii de nord (numiți în mod constant de către istoric, geți). Cele două ramuri erau delimitate în spațiu de Munții Balcanici.

10 V. Pârvan, *Probleme de arheologie în România*, 1921, V. Pârvan, *Scieri...*, p. 242.

11 Idem, *Albumuri de istorie culturală*, 1907, în vol. V. Pârvan, *Scieri...*, p. 136—142.

12 Idem, *Probleme de arheologie în România*, în V. Pârvan, *Scieri...*, p. 241.

13 Idem, *Idei și forme istorice* în V. Pârvan, *Scieri...*, p. 381—382 ; Idem, *Chestionar privitor la psihologia poporului român*, 1900, în V. Pârvan, *Scieri...*, p. 51.

14 R. Vulcănescu, *Vasile Pârvan and Paleoethnology* în „*Ethnologica*”, Buc., 1982, p. 28.

15 V. Pârvan, *Getica. O protoistorie a Daciei*, Buc., 1926, p. 657 (citată în continuare *Getica...*).

El combătea analogia forțată și considera ca neștiințific a aplica geto-dacilor tot ce se cunoaște despre traci de sud fără a te sprijini pe mai multe categorii de izvoare și fără a cunoaște întregul context istoric „Căci metoda etnografică aplicată împrejurărilor antice fără punctul de vedere și cunoștințele istorice necesare, ci numai cu acea aproximație și suficiență caracteristică diletantului sociolog contemporan, nu poate produce decât rezultate științifice de un echilibru instabil¹⁶. Ori de câte ori materialul i-a permis-o, istoricul a subliniat similitudinea dintre unele forme de cultură străvechi și realități ale satului românesc care în vremea lui Vasile Pârvan păstra încă multe elemente arhaice. În arheologia europeană contemporană este tot mai evidentă tendința de a renunța la paralele etnografice și a folosi exclusiv rezultatele săpăturilor arheologice pentru reconstituirile istorice¹⁷. Noi credem, totuși, că interpretarea materialului arheologic poate fi mult îmbogățită dacă se cunosc și date etnografice care nu trebuiesc folosite neapărat (mai ales pentru aspectele spirituale), într-o corelație directă ci pentru a sugera o serie de posibile interpretări (explicații), pentru a stimula noi întrebări și răspunsuri despre acest material. În ceea ce privește reconstituirea unor aspecte ale culturii materiale străvechi (cum ar fi tehnicile și tehnologiile), aceasta nu ar fi fost niciodată posibil fără cunoașterea culturii primitivilor actuali și a culturii populare arhaice din Europa.

În afara considerațiilor metodologice pe care le-am expus, rețin atenția în opera lui Vasile Pârvan caracterizările de ansamblu asupra civilizației și culturii de la Dunărea de Jos. Vasile Pârvan considera că în cercetarea istoriei și civilizației de pe teritoriul României, trebuie avute permanent în vedere împrejurările speciale de geografie umană din această parte a Europei — ținut intermediar între cele patru puncte cardinale, în care interferențele culturale diverse s-au topit într-o sinteză proprie și unitară¹⁸.

Se subliniază, de asemenea, caracterul predominant țărănesc, popular-etnografic al culturii spațiului carpato-dunărean și pontic, încă din neolitic, caracter ce se păstrează și întărește în timpul dominației romane deoarece „Romanii n-au putut prinde rădăcini decât acolo unde au putut deveni țărani. Bazinul Dunării este o regiune clasică a agriculturii încă din neolitic. Dar civilizația țărănească a Italiei și în general a lumii romane era aproape identică din punct de vedere material cu civilizația țărănească din bazinul Dunării în epoca Latène¹⁹. Caracterul romanismului Moesiei Inferioare este caracterizat succint și elocvent: „...aici toți oamenii s-au făcut țărani și toți țăranii s-au făcut romani²⁰.

16 *Ibidem*, p. 159.

17 Tipică în acest sens este poziția preistoricianului A. Leroi-Gouhan (*Préhistoire de l'art occidental*, Paris, 1965, p. 79), care în ultima vreme a renunțat la confruntări etnologice, după ce le-a practicat timp de 30 de ani.

18 V. Pârvan, *Probleme de arheologie în România*, în vol. *Scrieri...*, p. 241 și 247.

19 Idem, *Dacia. Civilizațiile antice din țările carpato-danubiene*, ediția a IV-a, traducere, note, prefață de R. Vulpe, Ed. științifică, Buc., 1967, p. 155.

20 *Ibidem*, p. 150.

Tradiționalismul și puterea de persistență în timp îndelungat a civilizației țărănești dacice și daco-romane este adesea subliniată. Astfel, „cînd s-a părăsit provincia Dacia orașele muriră. Dar țaranii au rămas“ ; și mai departe : „Cînd au venit slavii, romanismul pastoral al Dalmației și al Moesiei Superioare a fost încetul cu încetul subminat și distrus. Dimpotrivă, romanismul agricol al Daciei și al Moesiei Inferioare a rezistat pînă în zilele noastre“²¹. În *Getica*, istoricul notează : „...civilizația getică Latène se va păstra — prin populația de la țară — și pe dedesubtul celei romane, spre a da barbarilor de după 270, veniți în Dacia cu o cultură inferioară, primele elemente ale unei civilizații sudice, nu în formele exclusiv și general umane ci în cele locale, daco-romane“²².

Vasile Pârvan abordează în lucrările sale cele mai diverse aspecte ale culturii tracilor și geto-dacilor, subliniind continuitatea neîntreruptă a formelor de civilizație, în Carpați și în Valea Dunării încă din mileniul II î.e.n. În unghiul său de investigație se află : așezări și locuințe, mobilier, inventar casnic, iluminat, ocupații (agricultură, păstorit, instrumental și tehnică agrară), alimentație, meșteșuguri, mijloace de transport, arme și organizare militară, vestimentație, înfățișare fizică și trăsături psihologice, artă populară, cunoștințe, religie, mitologie, obiceiuri, credințe, rituri și ritualuri, familie etc. Dintre aceste nenumărate aspecte mă voi opri asupra citorva privind cultura materială și aceasta nu într-o expunere analitică sistematică ci ca exemplificare a spiritului său fertil, pentru a evidenția ideile prețioase pe care opera acestui cărturar le conține din punctul de vedere al interrelației arheologie-etnologie, pentru a sublinia acele dominante, acele linii de forță considerate de Pârvan a caracteriza cultura populară străveche de pe teritoriul țării noastre.

Istoricul observă că arheologia mormintelor, cu descoperiri spectaculoase de multe ori, a introdus în știință puncte de vedere excesive sau chiar neexacte. El pledează pentru săpături în modestele așezări rurale, în cadrul cărora acordă un rol capital cercetării locuințelor²³.

Deși săpăturile erau puține, prin conjugarea rezultatelor descoperirilor arheologice (cele mai importante în așezarea Latène de la Piscul Crăsanilor), cu relatările autorilor antici și cu imaginile figurate pe Columna Traiană, concluziile la care ajunge istoricul asupra locuințelor geto-dacilor²⁴, rămîn valabile și azi, după acumularea atîtor cercetări arheologice. Se subliniază existența și predominarea planului rectangular încă din neolitic (spre deosebire de Latène-ul celtic din centrul și vestul Europei, unde se întîlnește mai des planul oval sau rotund). Cercetează locuința în strînsă legătură cu mediul natural, arătînd corelația dintre tipurile de locuință și condițiile de mediu geografic (relief, climă, vegetație, materie primă aflată la dispoziție etc.), arătînd deosebirile care există între locuințele din regiunea de deal și munte față de zona de

21 *Ibidem*, p. 154 și 156.

22 *Idem*, *Getica...*, p. 482.

23 *Ibidem*, p. 366 ; *Idem*, *Săpăturile arheologice din România în vara anului 1925*, în „Analele Academiei. Dezbaterei“ XLVI, 1925/26, p. 11.

24 *Idem*, *Getica...*, p. 134—135 ; 179—184 și 466.

cîmpie, între cele din zonele împădurite (predominante) față de cele de stepă. Subliniem, de asemenea, terminologia potrivită pe care o folosește în desemnarea locuințelor; pentru casa cu podeaua ușor adîncită (pînă la 0,50 m) nu utilizează termenul de „semibordei“, atît de răspîndit în literatura arheologică contemporană. Rar folosește termenul „colibă“, neadecvat însă pentru locuințele de la Piscul Crăsanilor, unde existau adevărate case, în spiritul precizărilor lui Oelmann, făcute la începutul acestui secol: casa este structura de locuit la care pereții și acoperișul se constituie în părți distincte; coliba este o amenajare mai simplă la care pereții și acoperișul formează un singur element²⁵. Istoricul subliniază deosebitul tradiționalism al locuinței: forme aproape neschimbate pot fi urmărite din neolitic, trecînd prin epoca metalelor, pentru a se regăsi în satul arhaic românesc.

Nu putem să nu amintim insistența cu care V. Pârvan subliniază sedentarismul geților²⁶. Ca argument important în susținerea acestei idei sînt prezentate ocupațiile geto-dacilor, dintre care cea mai importantă era agricultura, practică și în vremurile cele mai tulburi pe care le evocă Ovidiu. Se subliniază strînsa legătură dintre agricultură și creșterea animalelor domestice (cornute mari și mici, constituite în mari turme) într-un sistem agro-pastoral evaluat corect, perpetuat în timp pînă în vremurile apropiate nouă, așa cum arată studiile etnografice. După o cercetare complexă a păstoritului la români în secolul trecut și la începutul secolului nostru, Romulus Vuia a constatat că cele mai multe aspecte ale păstoritului erau în strînsă legătură cu agricultura. Predominant era păstoritul agricol local ca și păstoritul cu pendularea turmelor între sat și finețele de la munte. Păstoritul bazat pe pășunea alpină și iernat în cîmpie, numit și transhumant nu însemna nomadism; oierii plecați cu turmele la iernat se întorceau în fiecare primăvară în satele lor unde rămîneau cei mai mulți membri ai familiei²⁷. Dar caracterul sedentar al geto-dacilor se oglindește nu numai în ocupațiile lor,

25 Franz Oelmann, *Haus und Hof im Altertum*, vol. I, Berlin und Leipzig, 1927, p. 20—25. În continuarea precizărilor istoricului german am propus (în lucrarea Locuința pe teritoriul României în neolitic, ms. 1976): 1. termenul *casă* cu *podeaua adîncită* în loc de *semibordei* pentru acele locuințe la care podeaua coboară cu 0,20—0,50 m față de nivelul de calcare și la care cea mai mare parte din înălțimea pereților e construită deasupra solului; 2. termenul *bordei* pentru locuințele mai adînci, rudimentar amenajate, la care pereții gropii se confundă cu pereții locuinței (în acest caz pereții construiți deasupra solului, pe care se sprijină acoperișul, sînt mult reduși în înălțime). Într-o lucrare de sinteză (*Arhitectura*, în vol. *Arta populară românească*, Buc., 1969, p. 59—60) reputatul specialist Paul Petrescu consideră impropriu termenul *bordei* pentru locuințele adîncite la cea 1 m care au existat în unele sate arhaice de cîmpie și propune înlocuirea lui cu cele de *locuință semîngropată* sau *casă îngropată*. Motivează obținuarea sa prin complexitatea acestor locuințe în ceea ce privește planul, materialul de construcție (marea cantitate de lemn de stejar cu care erau căptușiți pereții), elementele artistice prezente în alcătuirea lor, caracteristici ce nu se regăsesc la structurile simple pre- și protoistorice pentru care ni se pare mai potrivit termenul *bordei*.

26 V. Pârvan, *Getica...*, p. 132.

27 R. Vuia, *Țipuri de păstorit la români*, Ed. Academiei R.P.R., București, 1964, p. 218—219.

ci și în instituțiile militare : „E un fapt care merită a fi relevat : în vreme ce mai toți barbarii — adică, la Dunăre, neamurile germane și cele iraniene — fac năvălirile cu întreaga națiune, cu femeii, copiii și turme, iar la lovirea cu romanii își construiesc în spatele frontului de luptă burguri de căruțe, în care pun la adăpost familiile și mult — puțină avere ce o au — geții, care nu sînt nomazi, ci sedentari, trimit la luptă exclusiv oastea lor de cavalerie și pedestrași“²⁸.

Analizînd în detaliu toate compartimentele vieții materiale, Vasile Pârvan ajunge la concluzia de ordin istoric a existenței unei adevărate civilizații a lemnului, ce caracterizează modul de viață din spațiul car-pato-danubian. Istoricul conchide „Dar nu numai cetățile, casele, unel-tele de lucru și mijloacele de transport daco-gețice erau de lemn, ci și întreaga mobilă și chiar vasele de întrebuințare zilnică“²⁹. Subliniază, de asemenea, că intensiva utilizare a lemnului era generală în multe regiuni ale Europei protoistorice. Izvoarele literare o atestă și la celți, lusitani, tracii de sud. Arheologul sesizează imediat aspectul negativ pe care îl comportă utilizarea masivă a lemnului, din punct de vedere al cercetării arheologice ; puținătatea urmelor lăsate în pămînt de o așe-zare omenească în care cele mai multe obiecte și amenajări erau confecționate din lemn. De aici concluzia de ordin metodologic în reconstituirea trecutului „puținele știri literare și reprezentări figurate monu-mentale, pe care ni le-a păstrat antichitatea, trebuie să ne servească a reconstitui tot complexul etnografic, altfel pierdut, al vieții daco-geți-lor“³⁰. De altfel, așa cum au arătat cercetări recente, era firesc să se dezvolte, în decursul timpurilor, o civilizație a lemnului, într-o regiune în care pădurea acoperea nu numai munții, dar și dealurile și o mare parte a cîmpiei ; din timpuri străvechi România a fost o țară de pădure³¹.

În sfîrșit, citeva considerații privind vestimentația, portul popular, despre care Vasile Pârvan spune că, „de la strămoșii daci și pînă azi, în liniile lui mari, a rămas aproape neschimbat“³². Argumentele aduse în susținerea acestei idei își păstrează și azi valabilitatea. Pledează pen-tru scrierea unei istorii a costumului pe pămînturile noastre ; necesară și posibilă prin coroborarea tuturor categoriilor de izvoare, capabilă să releve și din acest punct de vedere istoria neîntreruptă a culturii pe aceste meleaguri, cel puțin din epoca bronzului încoace. În opera sa găsim mai multe exemple de felul cum analiza atentă a unui singur element poate duce la interesante concluzii istorice. Astfel, el arată că „portul chimirelor de piele placate cu bronz, în epoca primului fier, este general european. Potrivit relatărilor scriitorilor antici, nu se pur-tau pe pîntece ci pe șolduri ; vedem pe românii de azi de la munte purtînd aceste enorme chimire din piele tot ca în Hallstatt : „e ușoară

28 V. Pârvan, *Getica...*, p. 148—149.

29 *Ibidem*, p. 140.

30 *Ibidem*, p. 141.

31 Constantin C. Giurescu, *Istoria pădurii românești. Din cele mai vechi tim-puri pînă astăzi*, Ed. Ceres, Buc., 1975, p. 11—28, și p. 339—354.

32 V. Pârvan, *Albumuri de istorie culturală*, în V. Pârvan *Scrieri...*, 136—142 și *Getica...*, p. 169.

ispita de a mai găsi încă un element de continuitate culturală dacică din protoistorie pînă azi. Un studiu al ornamenticii chimirelor actuale în comparație cu foarte numeroasele chimire hallstattiene ar fi de mare interes³³.

Numeroase pagini ale operei lui Vasile Pârvan sînt dedicate reconstituirii vieții spirituale a tracilor și geto-dacilor. Asupra acestor aspecte nu ne vom opri decît pentru a menționa concepția istoricului privind necesitatea de a cerceta spiritualitatea poporului nostru în strînsa legătură dintre trecut și prezent. Această concepție este valabilă de fapt și a fost folosită de istoric în cercetarea tuturor aspectelor de civilizație și cultură străveche, nu numai a celor spirituale. În prefața la *Contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco-roman*, el scria : „Lucrarea de față... e o simplă pildă despre legăturile indisolubile între trecutul roman și prezentul român : instituții și numiri antice ajunse pînă la noi, dar astăzi lipsite de un înțeles concret : simple formule tradiționale își recapătă strălucirea trecută în atingere cu lumea lor veche și devin clare și firești...“. Și mai departe : „Conștiința vieții sufletești actuale, nu în formele ei, ci în spiritul ei, se poate dobîndi numai plecînd de la originile ei daco-romane : noi continuăm azi gînduri născute în mintea străbunilor noștri“³⁴. În spiritul acestor idei abordează savantul explicarea unor sărbători importante ale calendarului popular : Rusaliile și Floriile, sărbători romane ajunse la noi prin intermediul coloniștilor romani și serbate în satul românesc arhaic întocmai ca acum 1900 de ani³⁵. Se află aici încă un exemplu concret asupra bunelor rezultate științifice la care se poate ajunge prin conjugarea datelor oferite de cele două științe : arheologie și etnologie.

Privită și în perspectivă etnologică, opera lui Vasile Pârvan, cu toată trecerea vremii și în pofida progreselor științei arheologice și etnologice, își menține soliditatea. Actualitatea acestei opere, caracterul ei fertil rezidă în marea bogăție de idei, în direcțiile noi și cuprinzătoare pe care le-a deschis cercetării, constituind un îndemn de a o continua și dezvolta.

Concluziile valabile și azi în domeniul etnologiei se explică prin faptul că Vasile Pârvan a fost nu numai un mare istoric și arheolog ci și un profund cunoscător al culturii populare românești pe care a utilizat-o în reconstituirea modului de viață străvechi, urmînd o metodă științifică riguroasă. Este și din acest punct de vedere un exemplu demn de urmat.

33 Idem, *Getica...*, p. 432.

34 Idem, *Contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco-roman*, Buc., „Socec“, 1911, p. XII.

35 Ibidem, p. 111 și 198 ; Idem, *Începuturile vieții romane la gurile Dunării*, Buc., Cultura națională, 1923, p. 98—101.

EINIGE ETHNOLOGIEFRAGEN IN DEN SCHRIFTEN
VON VASILE PÂRVAN

— Zusammenfassung —

Das Herangehen der alten Geschichte im Lichte der Ethnologie findet sein glänzenden Anfang in den Schriften des berühmten Historikers und Archäologen Vasile Pârvan.

In den Artikeln, Studien oder Synthesearbeiten wie: *Bildbücher der Kulturgeschichte*, 1907; *Beiträge der Epigraphik zur Geschichte des dakenrömischen Christentums*, 1911; *Ideen und Formen der Geschichte*, 1920; *Fragen der Archäologie in Rumänien*, 1921; *Der Beginn des römischen Lebens an der Donaumündung*, 1923; *Dakien. Die altertümlichen Zivilisationen in den Ländern des Karpathen-Donauraums*, 1928; und besonders in seinem monumentalen Werk *Getica. Eine Frühgeschichte Dakiens*, 1926. (vor allem im Kapitel III, *Die Kultur von Geten* und im Kapitel VI, *Eisenzeit in Dakien*), behandelt Vasile Pârvan die verschiedensten Aspekte der geistig-materiellen Kultur der Protothraken, der Thraken und Geto-Daker. Bei der Rekonstitution ihrer Lebensweise während der Bronzezeit, Hallstadt und Lathène benützt der Historiker vor allem die von der archäologischen Ausgrabungen zur Verfügung gestellten Angaben sowie die Informationen der Schriftsteller des Altertums, die Bilder auf den Denkmäler und die ethnographischen Ähnlichkeiten.

Aus der methodologischen Auffassung von Vasile Pârvan ist der Gedanke der Untersuchung und des Studiums der gesamten Kultur des rumänischen Volkes unter Berücksichtigung des ständigen Zusammenhangs zwischen Gegenwart und Vergangenheit hervorzuheben. Im Lichte dieses Gedanken tritt die Wechselwirkung zwischen Archäologie, Geschichte und Ethnologie sehr deutlich in Erscheinung.